

OBSAH

ÚVOD	11
----------------	----

Kapitola prvni

HOSPODÁŘSKÁ KRIZE V SEDMDESÁTÝCH LETECH XIX. STOLETÍ A JEJÍ DŮSLEDKY PRO LIBERECKÉ DĚLNICKÉ HNUTÍ	15
---	----

Cyklická hospodářská krize v letech sedmdesátých - 16 — Úpadek výroby v severních Čechách - 17 — Vyvrcholení krize na Liberecku v zimě 1875/76 - 20 — Krach varnsdorfské banky - 22 — Charakter závěrečné etapy krize - 23 — Postavení jednotlivých skupin a vrstev dělnické třídy na Liberecku v krizových letech - 25 — Textilní továrny největších průmyslových kapitalistů - 25 — Promyšlené vykořisťovatelské metody v těchto továrnách - 27 — Stávka proti továrnímu řádu ve Svárově - 28 — Potlačení všech projevů dělnického hnutí v největších továrnách - 30 — Výše mezd textilních dělníků - 32 — Částečný návrat k extenzivním formám vykořisťování v prvních letech krize - 35 — Prudká intenzifikace práce v závěrečné fázi krize - 38 — Soukenická malovýroba - 39 — Oblasti domácího tkalcovství - 42 — Zbídačení tkalcovského obyvatelstva - 44 — Ztížení podmínek pro rozvoj masového dělnického hnutí - 46 — Sklářský průmysl - 46 — Strojrenství - 49 — Dřevodělný průmysl - 50 — Chemický a potravinářský průmysl - 51 — Zemědělství a lesní dělníci - 53 — Stavebnictví - 54 — Postavení dělníků za branami továren - 55 — Zdravotní poměry - 57 — Krize a vládnoucí třídy - 58 — „Péče“ o nezaměstnané - 59 — Působení krize v řadách buržoazie - 60 — Hnutí za ochranná cla - 62 — Politické poměry - 63

Kapitola druhá

VZNIK SOCIÁLNĚ DEMOKRATICKÉ STRANY A ZALOŽENÍ SOCIALISTICKÉHO ČASOPISU V LIBERCÍ ROKU 1874	65
---	----

Podmínky pro vznik revoluční dělnické strany u nás - 65 — Vnitřní boje ve vídeňském dělnickém hnutí a liberečtí socialisté - 68 — Spory o postoj k liberální

volební reformě - 70 — Zpronevěra dělnických peněz a liberečtí socialisté - 73 — Konečné odhalení Oberwidenrovy zrady - 75 — Posílení samostatného postupu severočeských socialistů - 76 — Stav dělnického hnutí v Liberci a okolí - 77 — Úloha socialistů v Ústí nad Labem - 81 — Ustavující sjezd sociálně demokratické strany v Neudorfu a severočestí socialisté - 82 — Aktivita v severních Čechách po sjezdu - 84 — Přípravy k založení dělnického časopisu v Liberci - 85 — Potíže s tiskárnou - 86 — Otázka redaktora - 86 — Jednání s úřady - 87 — První číslo listu „Arbeiterfreund“ - 88 — Význam socialistického časopisu v Liberci - 90 — Shrnutí - 91

Kapitola třetí

LIBERECKÝ „ARBEITERFREUND“ A MASOVÉ BOJE DĚLNICTVA V POLOVINĚ SEDMDESÁTÝCH LET

93

Stav dělnických spolků na Liberecku v letech krize - 93 — Dělnická nemocenská pokladna - 94 — Odborný spolek textilních dělníků v Liberci - 96 — První účast libereckých socialistů na veřejných volbách - 97 — Boj o ustavení živnostenského soudu - 99 — Odhalování zlořádů v soukenické malovýrobě - 101 — Brněnská stávka a liberečtí socialisté - 102 — Odborný spolek sklářských dělníků v Albrechticích - 105 — Stávkové hnutí sklářů v oblasti Tanvaldu - 106 — Masový vliv socialistů mezi sklářskými dělníky - 109 — Postoj k návrhu nového živnostenského řádu - 111 — Dělnické spolky v průmyslových obcích libereckého okolí - 112 — Úloha „Arbeiterfreundu“ v masových odborových bojích - 112 — Zvýšená perzekuce dělnického hnutí v Čechách - 113 — „Arbeiterfreund“ a severočestí měšťáci - 115 — Akce k zostření konfiskační praxe proti „Arbeiterfreundu“ - 117 — Obtíže při redigování listu - 119 — Shrnutí - 120

Kapitola čtvrtá

VNITROSTRANICKÝ VÝVOJ V LETECH 1874—1877 A LIBEREČTÍ SOCIALISTÉ

122

Vnitrostranické poměry na neudörfelském sjezdu - 123 — Zatčení štyrskohradec-
kého ústředního výboru - 125 — „Arbeiterfreund“ o vnitrostranických otáz-
kách - 126 — Svolání sjezdu strany do Marcheggu - 129 — Jednání marcheggsko-
vídeňského sjezdu strany 16.—17. května 1875 - 131 — Nový způsob budování
stranické organizace - 133 — Politické akce vídeňského ústředního výboru a libe-
rečtí socialisté - 135 — Odsouzení zrady Hippolyta Tauschinského - 137 — Re-
organizace vídeňského vedení strany - 140 — Obtíže stranické organizace v Liberci
a Rudolf August Wolf - 141 — Konference severočeských socialistů ve Stráži nad
Nisou 9. července 1876 - 144 — Vypracování zásad stranické organizace na pod-
kladě demokratického centralismu - 145 — Ustavení severočeského zemského
výboru strany - 148 — Příčiny zrady Rudolfa Augusta Wolfa - 149 — Konfident-
ské zprávy Wolfovy pražským úřadům - 150 — Nezdařené vyzrazení schůze stran-
ického výboru v Liberci - 154 — Konec Wolfovy kariéry - 156 — Otázky nové
taktiky strany - 158 — Sjezd strany ve Vídeňském Novém Městě 14.—15. srp-
na 1876 - 160 — Nový minimální program strany - 161 — Přijetí organizace
severočeských socialistů na sjezdu - 164 — Hodnocení výsledků sjezdu - 165 —
Problémy českého dělnického hnutí a liberečtí socialisté - 167 — Další upevnění
stranické organizace a celostranické úkoly Liberce - 170 — Oportunistické tendence

vídeňského ústředního výboru strany - 172 — Vytvoření nového revolučního jádra strany - 175 — Sjezd strany v Atzgersdorfu 1. července 1877 - 176 — Přenesení sídla ústředního výboru strany do Liberce - 177 — Shrnutí - 179

Kapitola pátá

VEDOUcí OSOBNOSTI LIBERECKÉHO ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU STRANY KONCEM SEDMDESÁTÝCH LET

181

Sociální základna vedoucí skupiny libereckého dělnického hnutí - 182 — Ferdinand Schwarz - 183 — Antonín Behr - 185 — Josef Schiller - 188 — Vilém Kiesewetter - 191 — František König - 192 — František Roscher - 193 — Josef Han - nich - 193 — Josef Ulbrich - 194 — Antonín Fledl - 195 — Vincenc Walter - 196 — Josef Krejčí - 197 — Václav Nezdera - 197 — Situace mezi českými dělníky v Liberci - 198 — František Nechvíle - 200 — Shrnutí - 204

Kapitola šestá

PRVNÍ OBDOBÍ ČINNOSTI LIBERECKÉHO ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU STRANY V BOJI ZA UPEVNĚNÍ STRANICKÉ ORGANIZACE A ZA ROZŠÍŘENÍ MASOVÉHO VLIVU STRANY (červenec 1877 — leden 1879)

205

Vnitrostraníkový vývoj po sjezdu v Atzgersdorfu - 206 — Volba prvního ústředního výboru strany v Liberci - 207 — Nové spory uvnitř vídeňského dělnického hnutí a liberečtí socialisté - 208 — Boj libereckého ústředního výboru o plné uznání autority ve straně - 209 — Založení stranického měsíčníku „Sozialpolitische Rundschau“ - 212 — Postoj úřadů k novému časopisu - 215 — Síla socialistického dělnického hnutí na Liberecku - 218 — Pokus o obnovení tradice Všeobecného dělnického spolku v Liberci - 219 — Boj libereckých socialistů proti soustavným zákazům dělnických schůzí - 220 — Činnost vydavatelstva „Arbeiterfreunde“ - 222 — Úloha Ladislava Zápotockého - 224 — Odchod Ferdinanda Schwarze z redakce „Arbeiterfreunde“ - 227 — Charakter časopisu za redakce Josefa Hannicha - 229 — Upevňování vnitrostraníkové organizace - 230 — Vytváření sekcí jako základních organizací strany - 232 — Postavení českých sociálních demokratů ve straně - 233 — Vývoj autonomní organizace československé sociální demokracie - 234 — Český stranický měsíčník „Organizace“ - 236 — Svolání a průběh sjezdu v Břevnově 7. dubna 1878 - 237 — Břevnovský program - 239 — Upevnění socialistického hnutí českých dělníků v severních Čechách - 245 — Česká sekce strany v Liberci - 246 — Diskuse o svolání nového celorakouského sjezdu strany - 248 — Liberecký ústřední výbor a stranické poměry ve Vídni - 250 — Způsob svolání sjezdu strany - 252 — Pečlivá příprava jednotlivých stranických organizací na sjezd - 254 — Odjezd delegátů do severních Čech a nebezpečí vyzrazení sjezdu - 256 — Celorakouský sjezd strany v Dlouhém Mostě u Liberce 18. srpna 1878 - 258 — Projednání všeobecných stranických záležitostí - 261 — Straníkový tisk - 262 — Schválení autonomní organizace československé sociální demokracie - 263 — Význam sjezdu v Dlouhém Mostě a uskutečňování jeho usnesení - 265 — Upevnění pozic nově zvoleného libereckého ústředního výboru strany - 266 — Petice za všeobecné volební právo - 268 — Aktivita libereckých socialistů v petiční akci - 271 — Výsledek a význam petice - 273 — Shrnutí - 275

VYVRCHOLENÍ ČINNOSTI LIBERECKÉHO ÚSTŘEDNÍHO
VÝBORU STRANY V ÚSILÍ O ZACHOVÁNÍ JEDNOTY STRA-
NY (leden 1879 — jaro 1880)

278

Přerůstání kapitalismu volné soutěže v imperialismus - 279 — Změny v posta-
vení dělnictva - 280 — Nepříznivé podmínky pro masový rozmach hnutí - 282 —
Nová Taaffova vláda - 283 — Vliv německé sociální demokracie na liberecké děl-
nické hnutí - 284 — Atentáty na císaře v Německu - 285 — Liberečtí socialisté
k atentátům - 287 — Postoj k vyhlášení Bismarckova zákona proti socialis-
tům - 289 — Hmotná i organizační pomoc libereckých socialistů v boji proti vý-
jimečnému zákonu - 291 — Ohlas Bismarckova zákona v rakouských úředních
kruzích - 293 — Proces proti účastníkům břevnovského sjezdu - 295 — Vnitro-
stranická opatření pro procesu - 297 — Rezignace Ferdinanda Schwarze - 299 —
Příchod Antonína Behra a Josefa Schillera do čela strany - 300 — Hodnocení
současné situace ve straně - 301 — Řešení organizačních problémů dělnického
hnutí - 302 — Behrovo pojetí odborů - 304 — Zvýšená aktivita libereckého ústřed-
ního výboru - 306 — Liberečtí socialisté a problémy stranického života ve Vídní
- 307 — Působení Antonína Behra ve vídeňském ústředním orgánu „Der So-
zialist“ - 309 — Svízelná finanční situace listu - 311 — Svolání nového sjezdu
strany - 312 — Delegáti na sjezd - 313 — Celorakouský sjezd strany v Harcově
u Liberce 20. července 1879 - 315 — Projednání otázek stranického tisku a stran-
ické organizace - 316 — Návrhy na rozšíření masového vlivu strany - 318 —
Problém konfidentů uvnitř strany - 319 — Hodnocení harcovského sjezdu - 321 —
Zahraniční časopisy německé sociální demokracie - 322 — Bruselská „Later-
ne“ - 323 — Londýnská „Freiheit“ - 324 — Kladné přijetí „Freiheit“ v celora-
kouské sociální demokracii - 325 — „Jahrbuch für Sozialwissenschaft und Sozial-
politik“ - 327 — Curyšský „Der Sozialdemokrat“ - 327 — Blízký vztah libereckých
socialistů k curyšskému orgánu - 329 — Rozšiřování listu „Der Sozialdemo-
krat“ přes severní Čechy - 331 — Vliv zahraničních časopisů na socialistické hnutí
v českých a rakouských zemích - 333 — Odpor vídeňských socialistů proti usne-
sením sjezdu strany - 334 — Návrhy na organizování tajné propagandy ze za-
hraničí - 335 — Diskuse o založení nového ústředního tiskového orgánu strany
v Liberci - 337 — Vznik a zaměření libereckého „Volksfreundu“ - 339 — Útok
„Freiheit“ proti libereckým socialistickým časopisům - 341 — První anarchistické
tendence mezi vídeňskými socialisty - 343 — Jednání o urovnání sporů mezi
Vídni a Libercem - 344 — Dopis Josefa Schillera do Vídně - 345 — Masová
agitační kampaň libereckých socialistů - 346 — Vnitrostranická situace před při-
chodem jara 1880 - 348 — Shrnutí - 349

Kapitola osmá

IDEOLOGICKÁ ÚROVEŇ LIBERECKÝCH SOCIALISTŮ
KONCEM SEDMDESÁTÝCH LET

351

Šíření marxismu v dělnickém hnutí - 351 — Liberečtí socialisté a zásady stran-
nické organizace - 352 — Spojování legálních a ilegálních metod práce - 355 —
Názory na historickou úlohu dělnického hnutí - 357 — Charakteristika poměrů
v soudobé kapitalistické společnosti - 358 — Znalost Marxova „Kapitálu“ - 360 —
Přesvědčení o nutnosti odstranění kapitalismu a vybudování socialismu - 362 —
Vliv lassallovské a buržoazní literatury o socialismu - 363 — Postřehy libereckých

socialistů o objektivních a subjektivních podmínkách přechodu k socialismu - 366 — Otázka revolučního svržení kapitalismu a revolučních tradic - 367 — Dílčí úkoly strany - 371 — Důsledná demokratizace společenského a politického života - 371 — Ateistické přesvědčení - 373 — Školství a vzdělání - 376 — Armáda a vojenství - 378 — Odborové požadavky - 379 — Ochranná cla - 380 — Výrobní družstva se státní pomocí - 384 — Vztah k městským malovýrobcům a rolnictvu - 385 — Národnostní otázka - 388 — Postoj libereckých socialistů k českému národu - 390 — Národní osvobozenecský boj - 392 — Válečné hrůzy a perspektiva světové války - 393 — Shrnutí - 394

Kapitola devátá

POSLEDNÍ OBDOBÍ ČINNOSTI LIBERECKÉHO ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU STRANY V PODMÍNKÁCH ZOSTŘENÉ PERZEKUCE DÉLNICKÉHO Hnutí (jaro — prosinec 1880) . . .

397

Zostření perzekuce socialistického hnutí v českých a rakouských zemích - 398 — Liberečtí socialisté předmětem pozornosti nejvyšších vládních míst v Rakousku - 399 — Kapitalisté, policie a církev proti libereckým socialistům - 400 — Zostřená opatření pro dozor na dělnických schůzích a na poštách - 402 — Radikalismus ve Vídni a jeho kritika ústředního výboru strany v Liberci - 404 — Zánik libereckého „Volksfreundu“ a jeho důsledky - 408 — Změny v organizaci československé sociální demokracie - 409 — Odchod Antonína Behra a Josefa Schillera z vedoucích stranických funkcí - 410 — Ferdinand Schwarz znovu v čele ústředního výboru - 411 — Stav socialistických spolků na Liberecku - 412 — Stavka kateřinských textiláků a libereckých dřevodělníků na jaře 1880 - 413 — Zesílení podílu českých dělníků v libereckém dělnickém hnutí - 414 — Vztah libereckých socialistů k Londýnu a Curychu - 416 — August Bebel znovu v Liberci - 417 — Sjezd německé sociální demokracie ve Wydenu a vztah libereckých socialistů k němu - 418 — Nechuť libereckého ústředního výboru ke svolání nového sjezdu strany - 421 — Spolupráce Liberce s polskými socialisty a s Budapeští - 423 — Perzekuční zákroky proti libereckým socialistům - 425 — Neuskutečněný sjezd v Linci - 426 — Manifestace proti nacionalistickým štvanicím - 427 — Celorakouský sjezd strany v Brně-Julíánově 25. prosince 1880 a přeložení sídla ústředního výboru z Liberce - 428 — Shrnutí - 430

Kapitola desátá

SEVEROČESKÁ STRANICKÁ ORGANIZACE V LETECH 1881 AŽ 1882 A PRVNÍ VELKÉ PROCESY PROTI SOCIALISTŮM

433

Organizační síť strany v severních Čechách - 434 — Liberečtí socialisté v boji proti „nové taktice“ strany - 435 — Zánik stranického měsíčníku „Sozialpolitische Rundschau“ - 439 — Aktivita libereckých socialistů v severočeské stranické organizaci - 440 — Perzekuční zákroky úřadů - 441 — Radikální tendence v severních Čechách - 443 — Problémy masové agitace - 444 — Celorakouský sjezd strany u Mürzzuschlagu 15. srpna 1881 - 446 — Severočeská konference strany v Janově Dole 6. listopadu 1881 - 448 — Tzv. organizační plán - 450 — Význam konference - 453 — Severočeské provinční vedení strany - 456 — Stranická opatření ke zmírnění důsledků perzekuce - 457 — Rozpuštění Odborného spolku textilních dělníků v Liberci - 458 — Pěticečlenný výbor v čele severočeské organi-

zace - 459 — Získávání konfidentů v severních Čechách - 460 — Liberecký český spolek Dělnická jednota - 462 — Josef Pokorný-Bakovský - 463 — Severočeská hornická stávka - 466 — Stávky na Děčínsku a Tanvaldsku - 467 — Spolek „Arbeiterbund“ v Liberci - 468 — Dvě liberecké návštěvy Augusta Bebela - 469 — Odpor libereckých socialistů proti oportunistickým i anarchistickým tendencím - 470 — Příprava soudního procesu proti severočeským socialistům - 473 — Domovní prohlídka v Liberci - 474 — Hlášení úřadů jako podklady k soudnímu vyšetřování - 476 — Poslední čísla libereckého „Arbeiterfreundu“ - 477 — Zatčení vedoucích libereckých socialistů - 479 — Obžaloba proti padesáti - 481 — Josef Pokorný jako jednapadesátý obžalovaný - 483 — Průběh pražského procesu proti socialistům v prosinci 1882 - 484 — Důsledky procesu - 487

ZÁVĚR	488
Schéma vývoje vedoucích orgánů celorakouské sociální demokracie v letech 1874—1882	491
Seznam použité literatury	492
Seznam použitých pramenů	499
Seznam vyobrazení	504
Resumé ruské	506
Resumé německé	520
Rejstřík jmenný	534

